

U 54/2011 vp

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission suosituksesta neuvostolle Euroopan atomienergiayhteisön (*Euratom*) ja Kanadan hallituksen välisen ydinenergian rauhanomaista käyttöä koskevan yhteistyösopimuksen hyväksymisestä

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 26 heinäkuuta 2011 esittämä suositus neuvostolle Euroopan atomienergiayhteisön (*Euratom*) ja Kanadan hallituksen vä-

lisen ydinenergian rauhanomaista käyttöä koskevan yhteistyösopimuksen hyväksymisestä sekä suosituksesta laadittu muistio.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 2011

Työministeri *Lauri Ihalainen*

Neuvotteleva virkamies Mauri Riihonen

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

MUISTIO
EU 2011/1478**KOMISSION SUOSITUS NEUVOSTOLLE EUROOPAN ATOMIENERGIAYHTEISÖN (EURATOM) JA KANADAN HALLITUKSEN VÄLISEN YDINENERGIAN RAUHAN-OMAISTA KÄYTTÖÄ KOSKEVAN YHTEISTYÖSOPIMUKSEN HYVÄKSYMISESTÄ****1 Ehdotuksen tausta ja tavoite**

Euratom-yhteisön ja Kanadan hallituksen välillä on voimassa vuonna 1959 solmittu ydinenergia-alan yhteistyösopimus, joka kattaa useimmat kummankin sopimuspuolen edun mukaiset alat. Sopimusta on muutettu viisi kertaa sen jälkeen kun se allekirjoitettiin ja toistuvat muutokset ovat hankaloittaneet sen täytäntöönpanoa.

Neuvosto antoi 27.7.2009 komissiolle neuvotteluvaltuutuksen, jonka tarkoituksena oli yksinkertaistaa sopimusta ja sisällyttää siihen joitakin uusia, etenkin teknologian siirtoon liittyviä, määräyksiä. Sopimuksessa määrätään laaja-alaisesta yhteistyöstä ydinenergian rauhanomaisen käytön alalla ja luodaan yleiset puitteet poliittiselle, tekniselle ja teollisuusyhteistyölle. Se tarjoaa sopimuspuolten viranomaisille ja teollisuuden toimijoille oikeudellisen kehyksen, joka helpottaa sopimuspuolten välistä yhteistyötä tällä alalla.

Kanada on useiden vuosien ajan ollut maailman toiseksi suurin uraanintuottaja, jonka osuus on noin 22 % koko maailman tuotannosta. Tuotannon ennakoidaan kasvavan merkittävästi vuoden 2013 jälkeen, kun uusia kaivoksia otetaan käyttöön. Tunnetut uraanivarat ovat 572 000 tonnia U3O8-uraaania (485 000 tU) ja uusia esiintymiä etsitään jatkuvasti, minkä vuoksi Kanadalla on tulevaisuudessa merkittävä rooli maailmanlaajuisen kysynnän kannalta.

Kanada on ydintutkimuksen ja -teknologian johtavia maita, joka vie ulkomaille myös täydellisiä reaktorijärjestelmiä. Maa suunnittelee myös laajentavansa ydinvoimarakapasiteettiaan tulevien kymmenen vuoden aikana rakentamalla yhdeksän uutta reaktoria.

Euratomin intressi sopimuksen allekirjoittamiseen perustuu siihen, että Kanada on yksi sen tärkeimmistä luonnonuraanin toimittajista. Ydinalan kaupan edistäminen tukee

energiatoimitusten varmuuteen ja energialähteiden monipuolistamiseen liittyvää yhteisön politiikkaa.

Nyt käsiteltävän sopimuksen tekeminen vahvistaa edelleen Kanadan, yhteisön ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten sitoutumista ydinaseiden leviämisen estämiseen sekä ydinmateriaalivalvonnan, vientivalvonnan ja turvajärjestelyjen lujittamiseen ja tiukkaan soveltamiseen.

Kanadalla on tärkeä merkitys myös Suomen ydinvoimalaitosten ydinpolttoainehuollossa. Teollisuuden Voima Oy on hajauttanut ydinpolttoaineessa tarvittavan uraanin hankinnat ja Kanada ovat yksi merkittävimmistä uraanin toimittajista.

2 Sopimuksen oikeusperusta

Euratom-sopimuksen 101 artikla (määräenemmistö), jonka nojalla neuvosto voi päättää sopimuksista, jotka koskevat yhteisön toimivaltaan kuuluvia asioita. Sopimus ei vaadi erillistä ratifiointia Suomessa.

3 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Sopimuksen tavoitteena on ydinenergian rauhanomaista käyttöä koskeva yhteistyö Euratomin ja Kanadan välillä. Yhteistyön piiriin (III artikla) kuuluvat pääasiassa ydinturvallisuus, ydinaineiden toimittaminen, teknologian siirto, laitteiden siirto sekä tritiumin ja tritiumiin liittyvien laitteiden siirto.

Sopimuksessa määritellään sen soveltamisalaan kuuluvat aineet (IV artikla) eli erilaiset ydinaineet, muut kuin ydinaineet, laitteet sekä tritium ja tritiumiin liittyvät laitteet, ja kuvataan uraanin rikastukseen liittyvät yksityiskohtaiset säännöt (VI artikla). Sopimus sisältää määräykset, joissa määritellään ydinaineiden siirtoihin sovellettavat vaatimukset sekä ristiriitatilanteiden ratkaisutavat. Sopimuksessa painotetaan, että ydinaineita on

käytettävä rauhanomaisiin tarkoituksiin ja ydinmateriaalivalvontasopimusten mukaisesti. (Yhteisössä sovelletaan Euratomin ydinmateriaalivalvontaa Euratomin perustamis-sopimuksen mukaisesti ja IAEA:n ydinmateriaalivalvontaa ja siihen liittyviä lisäpöytäkirjoja).

Sopimuksessa toistetaan periaatteet, jotka koskevat ydinaineiden vapaata liikkuvuutta yhteisön alueella. Jälleenkäsittelyä koskee VIII artikla. Teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyviä kysymyksiä (IX artikla) käsitellään yksityiskohtaisesti, samoin kuin sopimuspuolten välistä tietojenvaihtoa (X artikla).

Sopimuksen sujuvan täytäntöönpanon varmistamiseksi siihen on sisällytetty erityinen neuvottelu- ja välimiesmenettelyä koskeva artikla (XII artikla) siltä varalta, että sopimuksen asianmukainen soveltaminen herättää kysymyksiä. Sopimus tehdään ensi vaiheessa kymmeneksi vuodeksi, minkä jälkeen sen voimassaolo jatkuu ilman eri toimenpiteitä viisi vuotta kerrallaan (XIV artikla).

4 Ehdotuksen vaikutukset

4.1 Vaikutukset kansalliseen lainsäädäntöön

Suomella on vuonna 1976 solmittu kahdenvälinen ydinenergia-alan yhteistyösopimus Kanadan kanssa (644/76 (SopS 43/76)). Sopimuksen soveltaminen keskeytettiin 21.12.1995 Suomen tultua EU:n jäseneksi. Yhteistyötä on jatkettu Euratomin ja Kanadan välisen sopimuksen puitteissa.

Uudella Euratomin ja Kanadan välisellä yhteistyösopimuksella, joka sisältää samat perusperiaatteet kuin nykyinen sopimus, ei ole vaikutusta Suomen lainsäädäntöön.

5 Taloudelliset vaikutukset

Sopimusehdotuksella ei ole vaikutuksia Suomen valtion budjettiin.

6 Käsittelyvaiheet

6.1 Ehdotuksen käsittely Euroopan unionissa

Komissio esitteli kaksi vuotta kestäneiden Kanadan kanssa käytyjen neuvottelujen tuloksena aikaansaadun sopimusluonnoksen 27.7.2011. Sopimusluonnosta on sen jälkeen käsitelty neuvoston työryhmässä 7.9.2011, 28.9.2011 ja 19.10.2011. Ranska, Belgia ja Romania ovat esittäneet eriäviä näkemyksiä sopimusluonnoksen kohdista, jotka koskevat tritiumin ja sensitiivisen tietoaineiston siirtoa. Komissio jatkaa neuvotteluja Kanadan osapuolen kanssa.

6.2 Kansallinen käsittely

Eduskuntaa informoitu E-kirjeellä TEM2011-00538, 4.11.2011.

Energia- ja Euratom-jaosto (EU 21), 11.11.2011

7 Valtioneuvoston kanta

Lähtökohtaisesti Suomi suhtautuu myönteisesti yhteistyösopimusten tekemiseen Euroopan atomienergiayhteisön ja sellaisten kolmansien maiden välillä, joilla on merkittävää ydinenergia-alan yhteistyötä EU:n jäsenmaiden kanssa. Sopimusehdotus vastaa sisällöltään Suomen tarpeita Kanadan kanssa käytävässä ydinenergia-alan yhteistyössä ja luo osaltaan vakaat puitteet myös Suomen ydinvoimalaitosten ydinpolttoainehuollolle.